

Oponentský posudek bakalářské práce Anny Wurmové Povídky Vasyla Stefanyka z pohledu modelace postavy

Autorka se v první kapitole své práce snaží určit místo Vasyla Stefanyka v literárním procesu doby. V další kapitole pojednává o obecných rysech expresionismu. Třetí kapitola je věnována expresionismu v díle Vasyla Stefanyka. Ve čtvrté kapitole si autorka všímá literárního stylu Stefanykovy expresionistické tvorby. Následuje kapitola nazvaná Modelace postavy ve Stefanykových krátkých sociálně - psychologických novelách. Šestá kapitola Stefanykovy novely a jejich hrdinové se zabývá díly Modrá knížečka, Rekrut, Sebevražda, Nitka, Kamenný kříž, Sama samotinká, Umírání, Basarabové, Javorové listí a Lesova rodina.

Především je třeba pochválit volbu tématu: Vasyl Stefanyk bezesporu patří k předním ukrajinským spisovatelům konce 19. a začátku 20.století, k autorům, jejichž význam překročil hranice Ukrajiny a jejichž dílo se řadí mezi celoevropské hodnoty. Jeho tvorba je pro Ukrajinu novátorská - stal se prvním ukrajinským expresionistou. Přesto odborná literatura věnovaná jeho osobnosti není tak rozsáhlá, jak by si autor jeho formátu zaslouhoval, a navíc po celá léta byl pohled na něho zkreslován a za totality se o něm psalo jako o autorovi, který věnoval pozornost sociálním problémům na vesnici, ale býval kritizován za přílišný pesimismus. Tím vítanější byla základní práce O. Černenko Ekspresionizm u tvorčosti Vasylja Stefanyka, vydaná v Edmontonu v roce 1989, kterou uvádí i autorka této práce v seznamu literatury.

Je správné, že se autorka práce pokouší v úvodní kapitole stanovit místo Vasyla Stefanyka v literárním procesu doby. Moje první připomínka se týká druhé kapitoly – domnívám se, že vzhledem k tomu, co bylo řečeno výše, by si tato kapitola zaslouhovala větší rozvedení a stejně tak následující kapitola Ekspresionismus v díle Vasyla Stefanyka. Přinejmenším ke kapitole o expresionismu existuje dostatek odborné literatury i u nás.

Pokud jde o výběr povídek, domnívám se, že je reprezentativní a charakteristický. Nabádám ale k opatrnosti při užívání termínu novela – účastnila jsem se před časem práce v terminologické komisi, vedené prof. Karlem Krejčím, kde jsme zpracovávali jednotlivé literární termíny, a termín novela byl charakterizován jako prozaický útvar delší než povídka. Pokládám převážnou většinu zmíněných Stefanykových próz za typické povídky. Jejich autor bývá označován ve světové literatuře jako mistr drobné povídky.

Autorka se snaží zachytit zásady modelace postav ve Stefanykových prózách. Podle mého názoru by měla věnovat větší pozornost různým formám dialogu a monologu, jazykové stránce při modelování postav, kde se u Stefanyka výrazně projevují expresionistické rysy, tzv.útržkovitý dialog či monolog (na tento problém v expresionismu upozornila např. Růžena Grebeníčková). Také jednotlivé analýzy próz by se daly rozšířit o další postřehy, charakteristické pro Stefanykovu tvorbu a jeho poetiku.

Vzhledem k tomu, že jde o českou práci české autorky, postrádám jednak v seznamu literatury alespoň zmínku o českém překladu Stefanykových próz (přinejmenším by si to zaslouhoval výbor nazvaný Javorové listí – přeložila Zina Genyk–Berezovská, vydalo nakladatelství Vyšehrad, 1978). Je zajímavé, že Stefanykovy povídky se u nás objevily už na počátku 20.století – zájem o ně projevila jednak Procházkova Moderní revue, jednak Neumannův Nový kult, které přinesly překlady povídek Sama samotinká a Rekrut. Výbor Stefanykových povídek vyšel u nás už v roce 1905.

Bakalářská práce Anny Wurmové je solidní a rozšiřuje náš pohled na zkoumanou problematiku, třebaže nepřináší mnoho nových samostatných řešení a rozhodně by si v průběhu další práce vyžadovala doplnění. Vzhledem k obtížnosti zvoleného úkolu navrhuji klasifikovat ji jako v e l m i d o b r o u.

Alena Morávková
Doc.PhDr Alena Morávková